

Улуус дыаһалтатын отчуоттара

Чакырга

Удуус дыаһалтатын баһылыга И.Н.Аммосов тохсуньу 16 күнүгэр Чакыр, Хайахсыт нэһиликтэригэр сырытта. 552 киһилээх нэһиликтэн 82 киһи кэлэн, саала иһэ толору диэххэ соп. Сүрүн дакылаат кэһииттэн улуус тэрилтэлэрин бэрэстэбилтэлэрэ кылаастык үлэлэрин сырдаттылар. Чакыр-дар Герой-Ийэлэргэ туох көмө баарын, сотовай сибээс хаһан киирерин, улууска автовокзал болпуруоһа хаһан быһаарылларын, "Сахателеком" биллини баһаамыһатын, олохтоох суол, быһыт туһунан ыйыталаастылар.

Этиилэргэ Иван Егорович Иванов: "Аңардаас Чакыртан 100-тан тахса киһи үүт туттарар. Бу дьон бары медицинскэй көрүүнү бараллар. Кыһынтан ураты кэмнэргэ киһи улууска сатаан киирбэт баһаамыһа үөскүүрүнэн быраастар бөлөхтөрө мистэтигэр тахсан көрөллөрө буоллар, - диир этиитигэр улуус кылаабынай бырааһын эбээһинэһин толорооччу А.И.Коркин: "Быраастар манна кэлэллэригэр рентген-аппарат, лаборатория бүтүннүү көһөн кэлээн наада, онон бу болпуруос хайдах да кыаллыбат. Медицинскэй көрүүнү сылга биірде бараһыт, онон суол баар кэмнэргэ барарга кыһаллыт", - диир этиити тутта биірде. Маны таһынан кырдыаас суолу бүтүннүү онорор кыаллыбат буоллар, саатар, улахан алдыаһыларга үлэ барарын туруору-ста. Пенсионер Михаил Лазаревич Карпов: "Тыа сиригэр сайыннарабыт дэһэбит эрэри, оскуолабытын сабаары тынабыт. Республика салайааччыла, депутаттар харчыларынан ыскайдана олороллорун туһунан киһи хаһыаттан ааһан соннуйар. Тыа сиригэр дьон тыһынаах эрэ буолар туһугар охсуһа олордохпутуна ити олус кыһылаах. Ыабыт үүшүт киһилэте биір эрэ киһиэп буолара аһаҕастабыллаах", - диир.

Эмиэ пенсионер Михаил Инокентьевич Адамов: "Россияттан ыйы кэлэ дин-дин олорон биэримсэххэ наада. Биһиги киһилэртэн олох атын усулуобуйага, тыа хаһаайыстыбатынан дьарыктанан олоробут. Аны оскуолабытын сабаары тыналар. Ончотер хайдах буолабыт? Аны ону тэһинэн оҥ ахсаана элбиригэр туруорсаһыт. Бастаан бэйэбит иһини-битин, хаһмар суолбутун онороробут, онтон сайдыы, Россия таһыммыгар тахсыы туһунан кэпсэтиэригэр. Мантан куоракка оҕолорбуттар аһиэрбит олус ырахан. "Сахателекомга" эрийэн торотун быһаартара сатаатахха, "Чакырга сибээс суох", - диир харыстык этиитигэр баран телефону ууран кэһиһэллэр. Төрү куруубайдаабакка этиитигэр кыаллыбатый? Бензин сыаната үрдүү турар кэмнэргэ мин ыһар үүтүм харчыта хамсаабакка турар буоллар, дыаһалта үлэтигэр хайдах да сыананы биэрэр кыарым суох", - диир эттэ.

Баһынай хаһаайыстыбалар ассоциацияларын бухгалтер Мотрена Ивановна Маркова сүөһү көрүүтэ олус түбүктээгин үрдүнэн эти тутуу сыаната олус калкыһыт, кредити экирэтэргэ бааннар киһилэри ахсарбаттарын, онуоха тыа хаһаайыстыбатын управлениетыттан өйөбүл наадатын туһунан этиилээх кыһына. Олохтоох оскуола директора Александра Васильевна Неустроева Чакырга таас оскуола тутуллар уолдаспытынан онуоха улуус өйүүрүтөр көрдөстө.

Нэһилиэк баһылыга Татьяна Васильевна Адамова улуустар тэрилтэлэрэ нэһиликтэртэн кэлбит киһилэрин кытта үлэртэргэ түргэнирин, улуус дыаһалтатын иһинэн юридическай отдел тэриллэн, устаап дыаһалата кэмнэргэ барарыгар улахан тирэх буолбутун бэлиэтээтэ.

Хайахсыкка

Бу нэһилиэк олохтоохторуттан саамай элбэх ыйытты киирде, дьон да кэлэһтэ үчүгэй. Тыл этиитигэр нэһилиэк депутата Василий Васильевич Дьяковскай олохтоох Курадыны уугутан этиири сана-торий тутууларга буоллар, үлэ мистэте тахсарын туһунан этиитигэр баһылык И.Н.Аммосов Курадыны уугут туттуу, киһи күүһүнэн санаторий тутуу дыаһалата олус кэскиллээгин уонна бу күннэргэ бу болпуруос тула өссө төгүл кэпсэтиилэр барыахтарын туһунан эттэ.

Олохтоох кырдыаас Михаил Егорович Васильев этиитэ манньык буолла: "Сайдыы суола - суолга. Суолу тутуу бытаарыһын айылбаа буруйдуугут даһаны, үлэ тэһимэ сии-биир бытаан. Чурапчыга тизэстэр буоламыт, ону көрөн да билэбит. Айылба барахсан иһиниһитин да мэхэйдиир элбэх буолуо, онтон тутулуктанымыахха. Аан бастаан ордук куһаҥан суоллары онорорго. Суол куһаҥаһыттан техника бөөр алдыанар, дьон-сэргэ сатыылаан, ыалдыы да элбэх. Биһиги нэһилиэккэ бурдук, хотуһа сиригэр оноруу суох. Кооперацияга кириги бытаан. Сайдыыгы сайыннарылаа күүскэ үлэлэһиэххэ. Чааһынай уонна бааһынай хаһаайыстыбалар субсидияларын харчыларын тэһниэххэ. Хас да нэһилиэгинэн биір участкай сылдыра профилаттика үлэте ыһыттылыбатыгар, аңардаас борото-

куоллааһынна эрэ тириэрдэр. Министр бэйэтинэн кэлэ сырыттаһына ис дыаһала отдела штат болпуруоһун тоҥо көтөхтө? Сыл аайы отчуот ыһыттылар да, сырыы аайы аңардаас исти эрэ буолар, контуруоллааһын суох дии саныыбын", - диир киһи.

Олохтоохтор маны таһынан быһыл биллиилээх государственной деятель, биір дойдулаахтара А.П.Илларионов төрөөбүтэ 65 сылын үрдүк таһымна бэлиэтигэр туруорсалларын эттилер. Педагогическай үлэ ветерана Николай Васильевич Лукин: "Бу үтүө киһиби аатын оптимизациянан хараардымыарыт. Кыыс оро, дыктар аймах тоҥо төрөөбөт диин айдаарбакка, эр дьон тоҥо кэргэн ылбаттарыт диин болпуруоска үлэлэһиэххэ", - диир сэнээриини ылар этиини көтөхтө. "Булуус" бааһынай хаһаайыстыбатын салайааччыта Роман Николаевич Попов сылгы базаларын саңардыһа кредити көрөргө этии киллэрдэ.

Тыл этиитин олохтоох баһылык Иван Иванович Филиппов түмүктээтэ. "Улууска элбэх үлэ ыһыттыла. Үлэ сөптөөх диин сыаналыбыт. Суолу оноруута биір омонунан буолбакка, кюветтээн, воронкалаан барыы наада. Быһыл суолбут бүтүтэ суох алдыанан киһи угуорун кытта алдыттыбыт, дьон куруөтүн иһинэн суолланыбыт. Суол өрөмүөнүн күһүн буолбакка, куйаас кэмгэ онорон бэлэмнээн кэһиһиэххэ. Үөһөттан харчыбыт кэлэһтэ наһаа бытаан. Телефон, уоту харчы кэлэргэ аһыах кэм калыбытын кини арааран кэһиһэллэр. Арай ол кэмгэ туох эрэ буоллу? Киһи быһаара, көрдөһө сатыырын үрдүнэн ити тэригтэлэр тоҥо тыа дьонугар утары барбаттарыт", - диир сиздээх этиини киллэрдэ.

Оксана ЖИРКОВА.

Мугудайга

Мугудай нэһилиэгэр улуус дыаһалтатын 2006 сыллаах үлэтин отчуоттуур биригээдэ тохсуньу 15 күнүгэр сырытта. Кулуун дьытэ сылаас буолан кэпсэтии ирэ - хоро таһыста. Сүрүн иһитиннэриини улуус баһылыгын бастагы солбуһааччы Н.Н.Попов онордо. Ону таһынан улуустаагы ис дыаһала отделеһтан М.К.Аммосов бэрээдэк болпуруостарыгар иһитиннэри онордо.

Болпуруостарга: "субай сүөһү күһүн сүтүтэ төһө таһыста, сиино туох мизрэлэр ыһыллалларыт", - диир С.С.Пермяков ыйытта. Ону таһынан дьон интэриһиргээн нэһилиэк иһинээри суоллары оноруу-ну, оскуола тутууга инвест бюджетка кириитин туһуластылар. Үлэ ыстааһын аарыһа, тыа сиригэр олохтоохторо билбэт болпуруостара эмиэ үөскүүр эбит, манна чуолаан чааһынай хаһаайыстыбалар, үлэте суохтар проблемалара болпуруоска турда. Бааһынайдар үлэһиттэрин уонна кэһиһтэрин контуруолга ыһыы болпуруоһа этилинтэ. Табаар оноророччу уонна чааһынай хаһаайыстыба туох атыннаахтарыгар тохтоон кэпсэтии таһыста. Н.И.Оконешников сылгыһыт проблемаларын биллиһиннэрен болпуруос биірде, этии курдук нэһиликтэр иһи ардыгар күрэхтэһингэ ат сүүрдүүтүн киллэриэххэ диитэ. От аһыттын болпуруостара элбэхтэ бориһуһуллэр. Ол иһингэр 2003 сылга Нам улууһуттан от аһылаһаары харчы ыһыттытар, отторо баччааһа диири быһаарыла илик. Манна көрдөһүү бэрээдэһинэн харчыларын булан ыһалларыгар көмө көрдөтүлэр. Газ кэлэһитигэр Мугудай нэһилиэгэ хабыллыбатынан анал таһы хаһаанар емкостарынан хаачыһылы болпуруостарын ыйыттылар. Кэпсэтии түмүгүнэн А.А.Варламов суол, сылгы кыстыгар анал дыаһаллар болпуруостарыгар тохтоото. Үлэлээх буолуу иһинэн, "Арчы" проблемаларыгар тохтоон этии киллэрдэ.

Саха сиригэр Президентинэн В.А.Штырову би-гэргэһиһтэрин аһынан Ф.Ф.Смирников тыл эттэ. Олохтоохтор Правительство Председателинен Е.А.Борисовы аһылаһыгар туруорсуохха диин этии киллэрдилэр. Мугудай нэһилиэгэ биллиги бастагы уочараттаах түбүгүнэн оскуола тутуутун сағалааһын буолар, манна кэһкэ этиилэр уонна болпуруостар үгүстүк киридилэр. Оскуола оптимизациятын болпуруостарыгар олохтоохтор элбэх сөбүлээбэт өрүттээхтэрин биллэрдилэр.

Мугудайга отчуот муһаһар 50-тан тахса киһи сырытта. Улууска барар үлэтин сөптөөгүнэн сыаналаан куоластастылар, инникитин улуус дыаһалтатын үлэтигэр ситиһиһилэри бағардылар.

Афанасий ЗАХАРОВ.

Кытаанахха

Бу дыһы тохсуньу 16 күнүгэр А.С.Иустинова, Г.В.Смирников биригээдэте Кытаанахха тийдэ. Муһнаах сағалаһыһыгар А.С.Иустинова сыллаагы үлэ түмүгүн биллиһиннэрдэ. Саала толору мустубут нэһилиэк олохтоохторо манньык дыаһалга сыһын аайы мустан, актыыбынайдык кыттыһыны ылааччылар. Бу да сырыһа киһилэр тирээн турар

кыһалғаларын, кэлбит тэригтэ үлэһиттэригэр санааларын эттилар. Олохтоохтор сүрүн кыһалғалара "суол-иһе алдыаммыта буолар эбит. Хас сайын аайы ыһах ыһар, үтү өлгөмнүк туттарар биригээргэ сатаан сыахха киирбэккэ эрэдэнэллэрин эттилер.

Оскуолага заахобунан үлэһири А.Г.Вольницкай ыйыттыларыгар бааһынай хаһаайыстыба буолбатах дьонго, сылгылаахтарга туох өһө баарын, хаһан саңа котельнай тутулларын, республиканскай профсоюзнай грамотанан ветеранга тахсыбаттарын туһунан харда ылла. Кытаанах нэһилиэгин Бо-чуоттаах гражданина, советскай-партийнай үлэ ве-терана М.С.Леонтьева улуус гимназията тоҥо үчүтэи туруктаах таас оскуолага суоһун, автовокзал улууска баар буолуо дуо диин ыйыталаста. Мотрена Семеновна улуус иһигэр тутууга элбэх үлэ барытын хайраата, ол эрэри хаачыстыбага болрмтону ууру-охха наада диин санаатын эттэ. Киһи олохтоох дыаһалта, специалистар норуокка төгүрүччү өттүнэн кыһамыһаларын ууран туран үлэһиттэри бэлиэтээтэ уонна улуус дыаһалтатын үлэтин-хамнаһын сөптөөгүнэн сыаналаата. Ону тэһэ нэһилиэк Бо-чуоттаах гражданина, бо-чуоттаах сын-һаһаһаһа олорор П.Н.Скрябин кэлбит делегация кыһас, тэттик, өйдөмүтүө дакылааттары иһин махтанна, биһиги улуус кэһкэ улуустартан респу-блика таһыммыгар иһини күөһгэ сылдыарытын иһ-тэн аһыһына. Бу муһнаахха оскуола директора И.П.Любимова тыа оскуолаһарыгар оптимизация бардыһа аһыах оҕолоох оскуолаһар сабыллан, объекттар кыһчаан букатын да нэһилиэгин кыһчы-ырын сағаралаата. Ону тэһэ сайдыы өһө тахсыах-таагар төттөрү түһүү баар буолуон сөбүн ыйда. Оһон киһи бу сүүрээн өһө үөһтиһлэн, былааннаах, сиртибэтэ суох үлэ барыахтааһын туһунан эттэ. "Бакар" бааһынай хаһаайыстыба салайааччыта В.Н.Барашкова бары кредитири кооператив нонго сайдылаһаһынна кириһиһит диин ыһырда, иһки сайдылаһа мөһчирэн баарын ыйда. Ону тэһэ босту-уктааһын үлэте ситэтэ суох былааннамыһын эттэ. Аны туран бу эһер мэлдэи электро-уоту ыһаллар. Оһтон сылтаан арыы сыаға үлэлээбэтэһинэ үтүу туттарааччыларга улахан хоромһуу таһаарар, күннээри ыабыт үттэргэ таах тохтор, аһыһар. Ман-һык буолбатын туһуттан киһи арыы сыағар дизель туруоруохха диин этии киллэрдэ. Чурапчы дыаһал-тата сөптөөхтүк үлэһири, үбү-аһы булар диин сана-атын эттэ.

Түмүк тылы нэһилиэк баһылыга И.П.Игнатьев эттэ. Киһи сааскы халаан уута кэлэ иһигинэ ас-үөл бородуукусыйаларын эрдэттан таһыһы сағалыһы-га, оҕолор олорор интэриһат дьыһэлэрин 50 мистэртэ тийэ элбөтэргэ уонна "Үтүө дыһалаһан" саңа кон-туора дьыһтти тутарга этии киллэрдэ. Бу курдук эл-бэх болпуруос, этии киһиэн отчуот интэриһинэй-дик аһта. Нэһилиэгин муһаарар болпуруостары-гар тоҥоһтоох этииттэри ыһан аһыһыһалар уонна олохтоох дыаһалта үлэтин бары биір санаанан сөптөөгүнэн аахтылар.

Арыылаахха

Биригээдэ салгыы Арыылаах нэһилиэгин олох-тоохторун кытта көрүстэ. Тыа хаһаайыстыбатын үлэтин М.Н.Макарова сырытта. Киһи сыла түмүгүнэн "Бастыһ бааһынай хаһаайыстыба салай-ааччыта" буолбут биір дойдулаахтары "Көлүһэ" бааһынай хаһаайыстыба салайааччытын Н.Н.Бори-совы эғердэлээтэ. Олохтоохтор дыаһалта сыллаагы үлэтин түмүгүн иһтэн баран уопсай кэпсэтиһкэ ки-иридилэр.

Манна олохтоох нэһилиэгин сүүрүннээн суол си-тэ оһоһулуутун, "Саңа олох" хаһыакка сурутуу туһунан, телефон ыйдаагы төлөбүрө тоҥо ыһаан иһэллэрин, инфляция барыһыгар сбербанга уу-руллубут харчы хаһан төһүннэрэллэрин туһунан ыйыталаастылар.

Үлэ ветерана А.А.Захарова бензини, салээркэни кырыы нэһиликтэргэ таһыы ыһаһанын эттэ уон-на манна баар заправкаһыгар базаны үлэлэтиэххэ төһө сөбүн ыйыталаста. Д.Д.Портнягин тыа хаһаай-ыстыбатын өттүгэр сүүрүн үлэ барарын ыйаһаата уонна кэлэр өттүгэр улуус дыаһалтата суол оноруу-тутар сүүрүн болрмтотун ууран, көмө онорорутар нэһилиэк аһыттан көрдөстө. Оһно эһи тыа хаһаай-ыстыбатын күрэхтэһиһитигэр кэлэр өттүгэр нэһили-эгин дууһатын аһсаанын учуоттааһын баара буол-лар диин туруоруһта. Тыл ветерана, көһөрүллүү кыттыһааһа И.А. Попов кырдыаһтарга туох чэп-чэтии баарын, үтү, уматык сыаната төһө бырыһыан үрдүн сөбүн ыһыталаста. "Үлэһит-хамнаһыт то-румнаах, республикага ыһыһыт үлэһитин туруор-сан, олоххо киллэргэрт хайраһаах, сөптөөх үлэһит иһин махтанаһыт", - диир санаатын үлэлэһиһэ.

Уопсай куоластааһын түмүгүнэн улуус дыаһал-татын сыллаагы үлэтин Арыылаах нэһилиэгин олохтоохторо сөптөөгүнэн аахтылар.

Айталиһа АДАМОВА.

ҮБҮЛҮӨЙГҮНЭН, ИВАН СЕМЕНОВИЧ!

2007 оны тохсний 5-ий 19 күнэ. Бу үөрүүлэх күн Чуралчы улуунун Хадаар нэһилиэгэр 60 оыл аннараа өттүгэр кыраакый Вана Пингийн күн сирин көрбүтэ, сиргэ кэлбитин бидларон ытаан бэбээрбита. Онгон ыла 60 оыл араас эңдирдэх сүдүлүн айаанаан, күн бүгүн Хадаар нэһилиэгин уонна Чуралчы улуунун Бомүсталах гражданинара, культура уонна спорт туйгуна ааттарын ылан 60 саалыгар үктэннэ.

Кини туһунан сүрүлүннэ илэ, сүрүдлүбүтэ илэ. Мин киһи киһи быһыытынан боростуойун, сытты-хотуу юмордааһын, ону таһынан саха тылын, литературатын, философиятын билэрин, уруһуйдуур идэлээх буолан айбыланы, киһини, тыһынар тыһыһаах айыһа оҕуруун хайдах курдук олох субу хамсаан барыахтарын курдук уруһуйдуурун сөрбүүн. Кэнсиэрин карэхсээн уһун түүнү билбэккэ аһарарбыт. Дубат күрэхтэһиилэригэр сылдан ордук Владимир Константиновы (Тюляковы, Уһаз-Бүлүү), Петр Собакины (Нам) уонна мистин (Дзобалэн-хооболоон дубатчыттары күллэрэр этэ. Ити ССРС ардына. Атын да дубатчыттары хаадыһыыр арай уонна кини түспүт хоһутар, кизикэ күрэхтэһиин кэнниттэн кыргыттар, уолаттар мустан эгин араас көрүдүөстээх кэпсээннэ, юморун истарбыт. Дубат партиятын варианттары олох кистээбэккэ, аһарыстык көрдөрөр, субалиир суос-сөргөх маастарбыт - кини Холобур, атын маастардартан Ыйыт эрэ - кистэмэтиирин хаһан да аһаахтара суоҕа. Билигин убайбыт Тааттаҥҥан сүрүрүн анара тартарыһыаах Чурапчыт чулуу уола буола үүннэ. Кини туһунан үгүһү сүрүйүүккэ сөп. Убайбыт үбүлүөтүнөн сибээстээн биэр кыраакый дзобетин сүрүйүүхүнүн баҕарабын.

Арай бигдрэ республикаг бигдримээн бастыг-ийн хүрэхтэнийгэ хайыс эрэ туурга Уйбаан таблицаны тийнэн көрөн баран, Нам кандидатыглар Петр Собаингта тийнэн этэр: "Бүеккээ, тыйй дээр, сарсын сарсыярда Таатта уолун, сордогун (минийн этэр) кытта ооньуур эйхисэн. Дээ, адыайн куулт кытыгытанын сүүрэн былданаайахханын, адыас куулт орлотуан сылдыар", - диир. Онтон аны мийхэ кэлэн этэр: "Баамлаа, дээ, сарсын ити Намтан сылдыар дээрэгун кытта ооньуур эйхисэн. Өрүс кытыгыглар сытамны тахсаары былданаабырэн, адыас өрүс үнүүтүн сырыт, кытыг тахсан да, ити Нам "ыта" хайаагыттан ылан өрүс кытыгыглар "элитэ". Бүтэвэг ол!" - диир хаадылдыар. Дээ, ол аайы дуубагыглар ооньуу сылдыар туурдарыттан сылайбылтаран аһарылылларлар борт үчүтэй түтэн буолар.

Саха сирин биллэннэх мастарын, республика хас да төгүлдэх чемпионун, Бүтүн Союзтаары мемориал кыайыылаабын, нуучча дуобатчыгар норуоттар икки ардыларынаагы мастар нуорматын толорбут убайбыһың апа таабыарыһың, доробутун Иван Семенович Пивлятын 60 сааскын туолбут үөрүүлүк күнүгүнэн итиктик, истиһнак ээрдаллыбыт! Дьэ кэргэнгэр, сизинэргэр, оҕолоргор уһун дьоллох олоху, үтүө доруобуйаны баҕарабыт уонна республика үгүс дуобатчыттарын иитэн-үөрэтэн, сүбэлээн-амалаан дуобат кистэлэҥнэригэр уһуйбуксунаан дириг махталбытын тизэрдэбит. Түрүгүр, өрөйөн-чөрөйөн биэр, күндү Иван Семенович!

Иван ШУКИН,
1980 сыллаабы республика чемпионо, 1985 сыллаахха Бүтүн Россия
тыатын сириш ооннууларын III-с призера, 2003-2005 сылларга
чемпионка, республика хас да төгүлүзүх призера.

Иван ЩУКИН

КИИИ МАХТАНЫАН ЭРЭ СӨПТӨӨХ

2006 сэл ажлынхыг 31 күнүтэр Санга дэблэ
хэрсэ ороммун бэригэ туран өйдөөтүм
Бу бэртээхэй снидэс тангастан тигиллибигт орон
танганын, ыам ыйын 9 күнүтэр олохтоох предприниматель
Ирина Степановна Никитина бэлдэ дигэн этэн
туран тутгарылтара. Ол күн Чуралгы салгэньнэтин
олохтоохторо, сэрин кытгылаахтара бары мангык
бэлэги ылыгытара. Тогё даганы, аастыга ыраатгытын
ийн, Ирина Степановнага махтал тышын этиэм этэ.
Сувенир, кизгэл курдук буолбатах олохто туттуулар,
наадалаах бэлэги онгорбугун ийн.

Сарсынғы күн, 2007 жыл токсунуу 1-кы күнүтөр, Чуралчытаары "Туймаада нефть" ДГУП начальнига Олег Михайлович Андреев телефоннаата: "Саңа дыһылан эвэрлэпсэн туран, 30 литр бензини боско биэробин." - дигэн эмгэг соһуччу урта.

Бөрүгээ мүнхээнгүй махтана санаабыг санаам бүтүн дөхсө күүхүрдэ. Үтүе санааллах дьонноорбор Ирина Степановнага, Олег Михайловичка барга махталы этэн туран, эһили үлөгүт-хамнасыг, олоххут-данаахыгт Сага 2007 сылта өссө түбүстүн дигэн алтыбын.

Мин интернет-оскуоланан аатырбыт дэриэбинэҕэ пенсияҕа тахсан олоробун. Бу дэриэбинэҕэ олорор хас даҕалы "күдүктэрини быһа хаампат" дьоннордоохтун. Ол биллэн турар, олохпор-дьаһахпар сыһыаннаах түтүннэртэн. Бэрт өр кэмпэн үлээбэит интернет оскуолам, кэллэн да аһыллылар физкультурайы институту, мин тус олохпор бары өтүүнү камалар олороллор. Уокка оттор маспын кылларан, үөрэжээччилэринэн хайыттаран, саһааннатан, күөлтөн күһүн муус ылар маннайгы күнүстэригэр тэһэн, аҕалан биэрэллэр. Булууска муус утууга, хортуоһуну сырэн тэһиэртэ барыта кыллар "эбэбинэстэх" үлэлэрэ буолан турар.

2006 снл Улуу Кыыйлы 60 сылынан институт административта бйзтнн матерьяалынан олорор уонда куэстэнэр дьыбын эргиччи олбуорбул, палисидник-арбын барытын кырааскалаан кылбетан кэбиста. Институт уорак чааһыгар сэтэйдиссэһэ Анна Ильинична (аннлова) иэки күн устата устудьуоннары аралан үлэ-эттэ, үлэпэстэ.

Интерна-оскуола, институт хоолоон сылын ийы Кыайыы күнүн, ыам ыйын 8 күнүдэр ыыталлар. Анна дэриэбинэ олохтоохторун, сэрин кытылытаах-арын (биһиги П.Т.Карсанаевтыын иккиһиги), сэрин дооболоруң, тыыл, педагогическай үлэ ветерана-н ыныртаан, огуул тула олорон утах иһэ-иһэ кэп-сэһүмүнэ тэрийэллэр. Тэрийтэлэрин сонунун кэпсэ-

ислалар, үргэсгэгчид, ыллаан-туофан күндүлүүлөр, биһили баа санаабыгын икталлар. Кырдыагастар сөргөхсийөн, үрөп-көгөн, "Эһиһили Кылайы күнүтэр днэри", – диил тарғааллар. Ангардае бу эрө күл буолуодуо, атын да бөлүө күнүөргө ыгыртаан сөргөхситэччүлөр.

Интернат-окуула токторун кырдыктарынын сөзүгө (председатель О. П. Кузьмина) тэрийиштинэн бишти иккэн сүд, иккэн толору массына дьон тахсан Кыайыы күнүнэн маанылатан үөрөн-көтөн кирибэл-тээхпит.

Олорум ыңгайыраактыктар интернат-окуула директорлары Н. Н. Гуляева, хаһаайлыстыкка ыңгай чакса салайааччылар А.Д.Рожинга, Государственный физкультурный институт ректоры И.И.Готовцева, үөрөх чаһаһын сөбүздөксөү А.И.Даниловага, хаһаайлыстыкка ыңгай чакса салайааччылар Я.П.Оконешниковка Сага үүмүт дыйлынан бары үтүөнү бадыран туран, үтүө өйгүт-санаадыт, көмөүт иһин бары махталыһы этэһин.

85 саасын туолбут 2006 снл, мнхсэрэ бэрт үчүгэй бөлгө түгэннэри бэлэхтээтэ. Олортон саамай улаханнара, суолталаахтара улуус даһалтата 85 саасын улуус үрдүкүннн бэлитгэхиннэ буолла. Бу быраһылыыныска бэлэх быһылыгынн "Жигули" массына булутлар, олохтор улуус бары тэрислэлэрэ, нийлэркэлэрэ уонна олохтоохторо бүтүннүү кыттыбылтар наһаа улахан, дйрин суолталаах. Чурапчытаары педагогическай училищени бйргэ үөрөмүт чугас эрин олорор бары табазарыстарым, доһулторум, Дьокуускайтан, Намтан аймахтарым Павлюктар, Дьячковскайдар кыттыыны кыттыллар.

Учуулал дин идэ үчүтэй, улахан суолталаах буулааччы, өскөтүн хаһан эрэ ан үөрөнгийг өлөрүүн үрдүк үөрүүтөр бигтэр хомолтоор калэн чугас буолар буолластарыны. Ол курдук, Дьонуускай куораттан интернат-оскуоланы бүтэрбит М. Н. Матвеев, А. Н. Крылькин, И. Н. Кульбертзон компьютер, Тулагы-Кыллэм оскуолатыгар үөрэмийт өлөр норковай бэргэнэ күлүк ыапахан сыһанаах болөхтөрө наһа күндүлэр.

Мангын үгүе түгээн тэрийбт удуус баһылыгар И.Н.Аммосова, баһылыгы социальный үлэр солбууааччы А.С.Иустюкова, удуус ветеранарын сэбиэтин председателигар М.Н.Матвеевага махтабыт, баһылыбыа эссө төгүд, 2006 сыл түмүскөөмитин түгэниэн этэбин. Бу үөрүүлэх кизини тэрийэн, салайан ыһыгыт Н.М.Заболоцкая, Д.Д.Погов төбө-төитү мин махтабын ылар бырааттаахтар.

СУОЛ ТОҶОЙУГАР ТУРАН

Суул тодојутар туран заспгы санаан каллиг Оркула оролорго үөрөхтөн бүтөн ыһахтары нэгэнэ сындар кэмөгт. Улахан убайм Ньукулал Ылдыгыс Монастырев Түөйгэ уонна Дьаарылла учаастактаргар хонуу биригэдиригинэн үлэлиг сындар. Чурапчыттан Дьаарылланан, Түөйкөн Кытаанахса айыһы суол оҥоһуулар буолла дьэн согууу иһитиннэрдэ. Суул онорор маастар калар, оҥо камеллоһөөччү, иһиһ-атах буоларын дьэн мийтин дьаһайда.

Күөх кэлэскэ матасыйыкыллаах, ардахха кэтэр сонноох, кирээкэй сагпыкылаах, матасыйыкылга кэтэр каскалаах киһи тыйыиҥ иэли. Ол Министэрий Воторуобус Лааһаран этэ. Ыһиги иккэнэ Ньидьили киһитин угуоһун аһыттан үлэбитин саралаатыбыт. Мин иһигэр сыһыан икки өттө сүтэнэи сирөйдэммит күрүө тоһортуут. курдук маһынан ыраа-ыраах баһа аньабын. Киһим, туох прибордаары эбитэ буолла, туран эрэ уҥа иһигитин өрө ууннарына уҥа диэки, ханас иһигитин ууннарына ханас диэки - мастын сабарытабын, икки иһигитин далайтагына аньабын, чохороон сүтэнэи чинэтэ тонсуһан бьарыбын. Онугук үлэһэи Ньидьили чарантын туораатыбыт. Тьалаах сиргэ маска эркэһи охсубут. Сотору буола-буола быа мээрэһинэи оһоһулуоһутаах суолбут кэтигитин мээрөйдьибит. Хонгуу сиргэ түгэһиик барарыт.

Ити үлэни сылдан аяхпыг хам бусл-
бат, мин оор кэһи өйбөр-санаабар кылаан

багнат да бонпуураостары дэжурттай. Күнгүс эбескээ колөөскөбүт ийнэр тигиэниир-танкынылар хорю буолубут чааньыкты-тыгар уу эрэ буоллун сирбөккө-талбакка ор-тугунан чэйдиибит. Чэй оргуйуор днэри по-левой суумкатыттан карта ылан ботугуруу-ботугуруу уруһуйдуур. Калөөскөбүт иһа то-бус-толору мал-мээрэй быһа, хомуллар икки минтэрэни кэммийдиир "хаамар" мээрэй, чо-хороон сугалар, бөлһа буоллар саппаас ма-тарбыт, полевой суумка уолһа өйүүбүт. Эби-эттиригэр киһим күн уотун утары олорон-плаһын тэлгэтэр, кирээһэй саппаһытын уст-тан кулуккаатын күүрдэ уураар. Эбикт бы-лаһын тухары кэпсэһэ тохтообот. Суол сы-лаһын-соругун, киһи-аймахха туохха наада-лаһын, онгоһуллар ыһымаларын сэлэрттир. Бу бонпуурос соругуу асфальт суол онгоһу-тугар тииһи ырыттылар. Минтэрэийм өйүтэ курутчаакы киллэбэ, балык, соророр эт кэ-сирбөтө буолар, мизин иһим барахсан буһар-быт лэппиэскэтэ, тууһаастаах быһа талтаһыт-та эркэ. Астыһын кыттыһан айһабыт.

Дэ итн курдук, Дмитрий Петрович Лазаревтын уонча күн биригэ үлэлээбит түтүмүн биһигини компьютер памтыгар килтэрэр курдук хатаан кэбисинин сурукса киллэрдим. Үтүө киһиһиин калгас да кэмгэ чуагастык алыһыһыһыан кизн туттабын, күндүтүк саныһыбн.

Сергей МОНАСТЫРЕВ.

ЭРГЭ САГА ДЬЫЛ КЭННИТТЭН САНААЛАР

"Бишрде танарага тэксингтээхнин" дэбикээ дьыла, тохсуньу 14 күнүтөр Салына-лан кюннүтөр Эртэ сапта дьылы көрсө тэрэл-дэбигт бөсчөртө ээсэхсэмминин сырытты-быт. Кичи арыаага, дьыла иһэ тыһыты, дьар күрдүк этэ.

Саалара кэлрибишгит уот умайбетах, харага баарайы Үлгээн-билгээн мизэстэ булан ортотутар олордубут. Представление сагалланна эрэри биллэрэчүбөт саната олох ишилбөт. Музыкабыт киһи дөйөр, кута көтөр алдыархайа. Үгүкүүнүстэригит дараы барыһылдыһан эрэ көстөллөр. Ыксаан иккис эрээкэ тийиэн билэ оһоһо эһиһилээн тийиэн уоту хол...

Ботон дъждовата.

Бийигийг, кырдыарыг дэон, ооньшуу көрө эрэ буолбакка, билэр дьоммутун көрө, көрсө тиийибит. Сэргэстэнэ олорон көпсөтүлэхпитиң, сонуммутун атасталахпыттын баарарыбы. Ооньшоон көрдөрүү дарааны, аһаан-минжик кырдыарыстарга тэрийлибит дьаһалга саастарыгар сөптөөх буолуон наада. Холобур, ба-
ланынан, хормускаһын ырыа, струнный инст-
рументтарынан үлгүсү тэрийэр тор кыаллыа суойа? Маны министэрин учуоттуохтара ди-
эн эхэниэбин.

Н. Г. КРИБОШАПКИН

Кыратык туорааммын, советскай идеология, "Тыңи кинизэхэ дөрөр, атас" дьээн ойдобулун интэринэн сылдар дьоннортон арылах кинини халобурт арылган. Е.М.Карженина дьээн бэрт аламарай, уйан сүрэхтээх, аһынныгас санаалах норуот эмчитэ кини Чурапчы сэлээнньэтигэр олорор. Бүдүккэ Митрофановна бэйэтин кинизэниин бу кэлин кэмгэ 147 тыһыынча солкубайы, араас кыһалдалах дьонго, ыалларга көмө быһыытынан биэрбит: Ол курдук, уу халааннааһынылар түбөспүт Мырыла, Мындаарайы дьонутар, интернат-оскуода тутуулах оҕолорутар анаан, балыһаҥа элгэһэр, кыаммат дьонго, баһарга түбөспүтүгэр, нибилииттэргэ уонна хаһыатынан биллэри тһаааттарар кыһалдалахтарга көмөлөһөө.

Григорий, Валентина Макаровтар Мугудайга "Айан" дигэн заттаах, айан дыгун аһатан аһарар ба-
лараннара баар. Күннүртү хас да сөнүгүрүн төлөбүрдү-
эх үрдүк үрэххэ үрөтүрүтэллэрин таһынан, нөһүлү-
кэлэригэр мэлдьи күөс-көөө бушталлар. Ол курдук,
сага түгүлүбүт балыһага 10 тыһыынча соркуу-
байы, сага үлүгү кирибит спортивнай саалара 30
тыһыынча солкуобайы көмөлөһөн бэрдилэр. Маны
таһынан сылын аайы оскуолар меценаттыыллар, мас-
сыаналарын нөһүлүккээ наадатылар бири биэс төлөбүр
сүөх сүүрдүлүр. Нөһүлүккээ өкүрөр сэрин, үлэ, тыһы
ветераннарын балыс күнүргэ ытыран аһатыллар,
күнүлүлүлүр.

Пригориой Константинових кураанах балаантга килдэрэн дыону аһатар эрэ буолбатах Тигригини толору араас макеттар, уруһуйдар, хаартыскалар, туһанынаах сыйлаһарлар албохтор. Мин гериатрической баллыһара эмтэнэ сылтааһына Таатта Уолбатыттан төрүттээх баллыһа үлэһитэ "Ермеяева": "Мин хаартыскарын Мугудайга "Айан" чаһаһылар көрбүтүм. Оһно билэр дыоһум хас да хаартыскалары баара", - дидэ.

Макаровтар ааттарыгар бу Санта дыбыһынан сибэстээн Москва куораттан бэрт үлүтэй үөрүүлэх докумуон кэлэн турар. Ол докумуон аата аан дойду урдунан көмөлөһүү (благотворительнай) фонда "Мененаты Столицы" анал грамотата буолар. Президент Олейник иэни баттаабыт. Онон Макаровтары Россиятаары меценаттар кэссэлэригэр киирбит туоһу суругунан үрүн-көтөн туран ээрдэлинибит. "Айан" балаһы үтүө сулуу түтүһа түөдүн!

Иван ПЛАТОНОВ

О денежной компенсации на оплату жилых помещений и коммунальных услуг отдельным категориям работников бюджетной сферы МР "Чурапчинский улус (район)" РС (Я) на 2007 год

В соответствии со статьей 160 Жилищного кодекса РФ, а так же целях социальной защиты отдельных категорий работников бюджетной сферы, проживающих и работающих в сельской местности, заслушав и обсудив информацию начальника ФКУ МФ РС (Я) по Чурапчинскому улусу Сухаринова Е.Е., улусный (районный) Совет муниципального района "Чурапчинский улус (район)" РС (Я), решает:

1. Утвердить Положение "О денежной компенсации на оплату жилых помещений и коммунальных услуг отдельным категориям работников бюджетной сферы МР "Чурапчинский улус (район)" РС (Я) на 2007 год", согласно

приложению к настоящему решению.

2. Контроль над исполнением настоящего решения возложить на постоянную комиссию Улусного (районного) Совета по планово-финансовой, бюджетной и налоговой политике.

3. Настоящее решение опубликовать в улусной газете "Сага олох".

Г. СМЕРНИКОВ,

Председатель улусного районного Совета.

И. АММОСОВ,

Глава муниципального района.

Приложение к решению № 305 от 28 декабря 2006 года XXXXIII улусного (районного) Совета МР "Чурапчинский улус (район)" РС (Я)

Положение

"О денежной компенсации на оплату жилых помещений и коммунальных услуг отдельным категориям работников бюджетной сферы МР "Чурапчинский улус (район)" РС (Я) на 2007 год"

Настоящее Положение устанавливает порядок, условия и размер предоставления денежной компенсации на оплату жилых помещений и коммунальных услуг отдельным категориям работников бюджетной сферы, проживающим и работающим в сельской местности.

1. Право на получение денежной компенсации на оплату жилых помещений и коммунальных услуг имеют следующие работники учреждений, финансируемых из бюджета МР "Чурапчинский улус (район)" РС (Я), выполняющие работу по следующим должностям и профессиям:

Образование: Учителя, воспитатели, директора и заместители директоров школ, школ-интернатов, организаторы внеклассной и внешкольной воспитательной работы с детьми школ и детских домов, заведующие заочными отделениями средних школ, заместители директора по учебно-производственным комбинациям, библиотекари, преподаватели дошкольных учреждений. Работникам управления образования данные льготы не предоставляются, кроме инструктора-методиста, методиста.

Здравоохранение: Руководители учреждений здравоохранения, структурных подразделений учреждений здравоохранения (отделов, отделений, лабораторий, кабинетов и др.), врачи-специалисты, провизоры, средний медицинский персонал, средний фармацевтический персонал.

Работникам бухгалтерий, а также медицинским и фармацевтическим работникам, вышедшим на пенсию не указанные льготы не предоставляются.

Культура: Директору (заведующему) клубов, художественные руководители, заведующие отделами и секторами, инструкторы, старшие методисты и методисты, режиссеры, художники-постановщики – заведующие художественной частью, дирижеры, балетмейстеры, хормейстеры, аккомпаниаторы, руководители кружков, культурно-просветительные механизмы, заведующие автоклубами, художники-руководители народной студии изобразительного и декоративно-прикладного искусства, фотографы – художники – руководители народной фотостудии.

Директоры библиотек, заведующие библиотеками и их филиалами (отделениями), заведующие, отделами и секторами, главные библиотекари, главные библиографы, ведущие библиотекари, ведущие библиографы, ведущие методисты, старшие редакторы, библиотекари, редакторы, методисты.

Директоры музеев и их заместители, заведующие филиалами, старшие хранители, заведующие отделами и секторами, старшие научные сотрудники, старшие методисты, младшие научные сотрудники, методисты, экскурсоводы.

2. Денежная компенсация на оплату жилых помещений и коммунальных услуг устанавливается и размер 1 200 рублей в год на одного работника в домах с центральным отоплением и без центрального отопления.

Денежные компенсации на оплату жилых помещений и коммунальных услуг включаются в совокупный доход семьи при расчете субсидий на оплату жилого помещения и коммунальных услуг, предоставляемых гражданам.

3. Условия и порядок предоставления денежной компенсации:

Денежная компенсация на оплату жилых помещений и коммунальных услуг выплачивается один раз в квартал не позднее 15 числа последнего месяца текущего квартала.

Право на получение денежной компенсации имеют работники, занятые на постоянной работе на должностях, указанных в пункте 1 настоящего Положения, не менее 75% нормы рабочего времени. Денежные компенсации работникам, заключившим срочные трудовые договоры для замещения временно отсутствующих работников (за исключением лиц, временно принятых на работу на время отпуска по уходу за ребенком), а также работающих по совместительству, не предоставляются.

Если работник одновременно имеет право на меры социальной поддержки или денежную компенсацию на оплату расходов и коммунальных услуг по настоящему Положению и другим законам и иным нормативным правовым актам РФ, РС (Я), независимо от основания, по которому они устанавливаются, ему предоставляются меры социальной поддержки или денежная компенсация на оплату жилья и коммунальных услуг либо по настоящему Положению, либо по другому закону или иному нормативному правовому акту РФ, РС (Я) по выбору работника на основании письменного обращения работника.

При наличии в семье нескольких работников бюджетной сферы, имеющих право на денежную компенсацию в соответствии с настоящим Положением, денежная компенсация предоставляется каждому из них.

НАСЛЕЖНЫЙ СОВЕТ ДЕПУТАТОВ МУНИЦИПАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ "ЧУРАПЧИНСКИЙ НАСЛЕГ"

Чурапчинского улуса (района)

IX сессия

РЕШЕНИЕ №54

с. Чурапча

от 14 ноября 2006 года

Об утверждении ставок арендной платы за землю на 2007 г.

В соответствии с Федеральным Законом от 06 октября 2003 г. № 131-ФЗ "Об общих принципах организации органов местного самоуправления в Российской Федерации" Совет депутатов представительного органа МО "Чурапчинский наслег" решает:

1. Ввести с 01 января 2007 г. арендную плату за земельные участки, находящиеся в государственной собственности до разграничения государственной собственности на землю, на территории муниципального образования "Чурапчинский наслег".

2. Установить, ставки арендной платы за землю (в соответствии со статьей 65 Земельного кодекса Российской Федерации от 25 октября 2001г. за №137-ФЗ) и льготы по ним согласно приложению N°1 "О порядке и сроках уплаты арендной платы на землю".

3. Согласно статьи 8.8 Кодекса Российской Федерации об административных правонарушениях от 20 декабря 2001 г. за не использование земельных участков и за не целевое использование земельных участков установить, административный штраф на граждан в размере от 5 до 10 минимальных размеров оплаты труда; на должностных лиц от 10 до 20 минимальных размеров оплаты труда; на юридических лиц (от 100 до 200 минимальных размеров оплаты труда).

4. Решение вступает в силу со дня опубликования путем размещения на стендах библиотеки, администрации МО "Чурапчинский наслег".

Ф. С. ЧИЧИГИНАРОВ,

Председатель наследного Совета.

И. И. ОКОНЕШНИКОВ,

Глава МО "Чурапчинский наслег".

НАСЛЕЖНЫЙ СОВЕТ ДЕПУТАТОВ МУНИЦИПАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ "ЧУРАПЧИНСКИЙ НАСЛЕГ"

Чурапчинского улуса (района)

Внеочередная сессия

РЕШЕНИЕ №58

с. Чурапча

от 28 декабря 2006 года

Об установлении земельного налога.

В соответствии с главой 31 Налогового кодекса Российской Федерации 14 сессия наследного (Совета депутатов) МО "Чурапчинский наслег" решает:

1. Утвердить Положение о земельном налоге на территории МО "Чурапчинский наслег".

2. Установить налоговые ставки в следующих размерах:

1) 0,3 процента от кадастровой стоимости участка в отношении земельных участков, отнесенных к землям сельскохозяйственного использования или к землям в составе зон сельскохозяйственного использования и используемых для сельскохозяйственного производства;

а) установить средние ставки земельного налога за земельные участки государственного назначения, а также за земли сельскохозяйственного назначения физическим лицам в черте и земли, предоставленные физическим лицам для огороженных черт сельских населенных пунктов для огороженных черт, сенокосов и выпаса скота: пашни – 0,1 процента, сенокосы – 0,2 процента, пастбища – 0,2 процента;

2) 0,3 процента от кадастровой стоимости участка к отношениям земельных участков, предоставленных для ведения личного подсобного хозяйства, садоводства, огородничества или животноводства;

3) 0,3 процента от кадастровой стоимости участка в отношении земельных участков, занятых жилищным

фондом и объектами инженерной инфраструктуры жилищно-коммунального комплекса (за исключением доли в праве на земельный участок, принадлежащей на объект, не относящийся к жилищному фонду и объектам инженерной инфраструктуры жилищно-коммунального комплекса) или предоставленных для жилищного строительства;

4) 1,5 процента от кадастровой стоимости участка в отношении прочих земельных участков.

3. Установить, что от уплаты земельного налога дополнительно к перечню предусмотренному статьей 395 главы 31 Налогового кодекса, освобождаются налогоплательщики, перечисленные в п.5. налоговых льгот Положения №1.

4. Установить следующий порядок и сроки уплаты налога и авансовых платежей по налогу:

4.1. Налог, подлежащий уплате по истечении налогового периода, уплачивается не позднее 1 февраля года следующего за истекшим налоговым периодом.

4.2. Налогоплательщики – организации и физические лица, являющиеся индивидуальными предпринимателями, уплачивают авансовые платежи по налогу не позднее последнего числа месяца, следующего за истекшим отчетным периодом.

4.3. Налогоплательщики – физические лица, не явля-

ющиеся индивидуальными предпринимателями, уплачивают авансовые платежи по налогу равными долями не позднее 1 сентября и 1 ноября.

5. Установить следующий порядок и сроки предоставления налогоплательщиками документов, предоставляемых в налоговые органы по месту нахождения земельного участка и подтверждающих право на уменьшение налоговой базы в соответствии с главой 31 Налогового кодекса Российской Федерации:

1) Налогоплательщиками – физическими лицами, не являющимися индивидуальными предпринимателями, в срок до 1 апреля года являющегося налоговым периодом. В случае возникновения (утраты) до окончания налогового периода права на уменьшение налоговой базы налогоплательщиками представляются документы, подтверждающие возникновение (утрату) данного права в течение 10 дней со дня его возникновения (утраты).

6. Настоящее Решение вступает в силу с 1 января 2007 года, но не ранее чем по истечении одного месяца со дня его официального опубликования.

Ф. С. ЧИЧИГИНАРОВ,

Председатель наследного Совета.

И. И. ОКОНЕШНИКОВ,

Глава МО "Чурапчинский наслег".

Автор сурутгар стилээр санаа
редакция позициягтар мэлдэн сөп түбэлэр
буулбатар. Сурукка-йыллар хажчылор
жардыгтоохтарыгтар элпизинэли
автор тус бэйгэе сулар.